

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

27.01.2023. Nr. 1-8/4

**A. god. Ministru prezidentam
Krišjānim Kariņam**
pasts@mk.gov.lv

Par grozījumiem Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr.518

Iekšlietu ministrija Ministru kabinetam ir sagatavojusi rīkojuma grozījumu projektu Ministru kabineta 2021.gada 10.augusta rīkojumā Nr.518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (projekts nr.23-TA-154). Ar to paredzēts ārkārtējo situāciju Ludzas, Krāslavas un Augšdaugavas novadā, kā arī Daugavpils valstspilsētā pagarināt līdz 2023.gada 10.maijam.

Jau kopš 2021.gada augusta, kad rīkojums tika pieņemts, tiesībsargs ir uzsvēris, cik nozīmīga ir valsts drošības aizsardzība, un nav šaubu, ka situācija pie Latvijas un Baltkrievijas robežas nav atrisinājusies. Vienlaikus jāatgādina, ka ikvienam tiesību ierobežojumam ir jābūt samērīgam, rūpējoties par to, lai kopējais sabiedrības ieguvums atsvērtu indivīda tiesību ierobežojumus. Par to jārūpējas arī ārkārtējās situācijas laikā. Tāpat gan sabiedrībai, gan citām institūcijām, kas nav tieši iesaistītas lēmuma pieņemšanā, būtu jābūt skaidrībai, kā šis samērīgums tiek nodrošināts un vai regulāri tiek veikta regulējuma pārskatīšana.

Tiesībsargs ir rūpīgi iepazinies ar Tiesību aktu portālā publicētajiem informatīvajiem ziņojumiem, uz ko balstās ārkārtējās situācijas pagarināšana. Vienlaikus nav pilnībā skaidrs, vai kā alternatīva ir analizēta ne tikai ārkārtējās situācijas izbeigšana (kas atzīta par neiespējamu), bet arī pārvērtēts rīkojuma saturs. Turklāt situācijā, kad ārkārtējais stāvoklis pastāv jau vairāk nekā gadu, rūpīgi jāvērtē, vai nav iespējami citi, alternatīvi risinājumi.

Kopš 2021.gada 10.augusta, kad tika pieņemts rīkojums, ir mainījusies gan valsts iestāžu informētība par Baltkrievijas pielietotajām metodēm, gan arī kopējā informētība par migrantu plūsmām. Arī robežšķērsotāju skaits kopš 2021.gada augusta nav bijis vienmērīgs. Saskaņā ar Valsts robežsardzes publicēto informāciju un informatīvajos ziņojumos pieejamajiem datiem, atsevišķos mēnešos robežšķērsotāju skaits nebūtu uzskatāms par nepieredzēti augstu, kamēr citos tas tika ļoti pieaudzis. Tāpat, protams, šī perioda laikā ir uzcelts žogs uz Polijas – Baltkrievijas robežas, kas arī ietekmē migrācijas

ceļus, un Baltkrievija sniedz atbalstu Krievijai tās iebrukumā Ukrainā. Nenoliedzami, šie ir svarīgi faktori, kas jāņem vērā, analizējot nepieciešamību turpināt ārkārtējo situāciju.

Tomēr vienlīdz svarīgi ir arī ar cilvēktiesību ievērošanu saistītie apsvērumi. Piemēram, 2022.gada 30.jūnijā Eiropas Savienības Tiesa pieņēma spriedumu prejudiciālā nolēmuma procesa lietā C-72/22 PPU *Valstybės sienos apsaugos tarnyba*, kur tika analizēts Lietuvas regulējums, kas ir teju identisks Latvijas normām, un tas atzīts par neatbilstošu Eiropas Savienības regulējumam. Nav šaubu, ka Latvijas iestādēm par šo nolēmumu ir zināms, jo tas minēts vienā no informatīvajiem ziņojumiem, taču nav sniegts vērtējums tajā paustajām atziņām un veidiem, kā būtu iespējams uzlabot rīkojumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu, lai tas atbilstu Eiropas Savienības normām. Vai arī, ja Ministru kabinets uzskata, ka tas nav iespējams, tad ir nepieciešams daudz izvērstāks pamatojums, kāpēc pat pēc vairāk nekā gadu ilga ārkārtējā stāvokļa, valstij nav iespējami citi risinājumi (proti, kas no tiem ir mēģināti vai apsvērti). Piemērs šādām izmaiņām ir arī fakts, ka pēc Administratīvās rajona tiesas pieņemtajiem spriedumiem, rīkojums tika mainīts, ļaujot personām lūgt patvērumu robežšķērsosanas vietās, kā arī aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā "Daugavpils". Proti, šāda regulāra un patiesa rīkojuma satura pārvērtēšana ir vienīgais veids kā nodrošināt samērīguma principa ievērošanu.

Saprotams, ka daļa no informācijas ir ierobežotas pieejamības, tomēr arī šādos apstākļos ir iespējama sabiedrības informēšana.

Ņemot vērā iepriekš minēto, lūdzu Ministru kabinetu vērtēt, vai ārkārtējās situācijas pagarināšana, nemainot citas rīkojumā esošās normas, it sevišķi tās, kas attiecas uz piekļuvi patvēruma procedūrai, ir vienīgais iespējamais risinājums, lai aizsargātu valsts drošību. Kā arī lūdzu sniegt plašāku skaidrojumu, kādus alternatīvos mehānismus kopš 2021.gada 10.augusta valsts ir apsvērusi ārkārtējās situācijas risināšanai, jo informatīvajos ziņojumos tas nav bijis pietiekami atspoguļots.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu